

Forskarutbildning och doktorandens situation – en kunskapsöversikt

Ingrid Pettersson, utredare

Kristina Sundberg, utredare

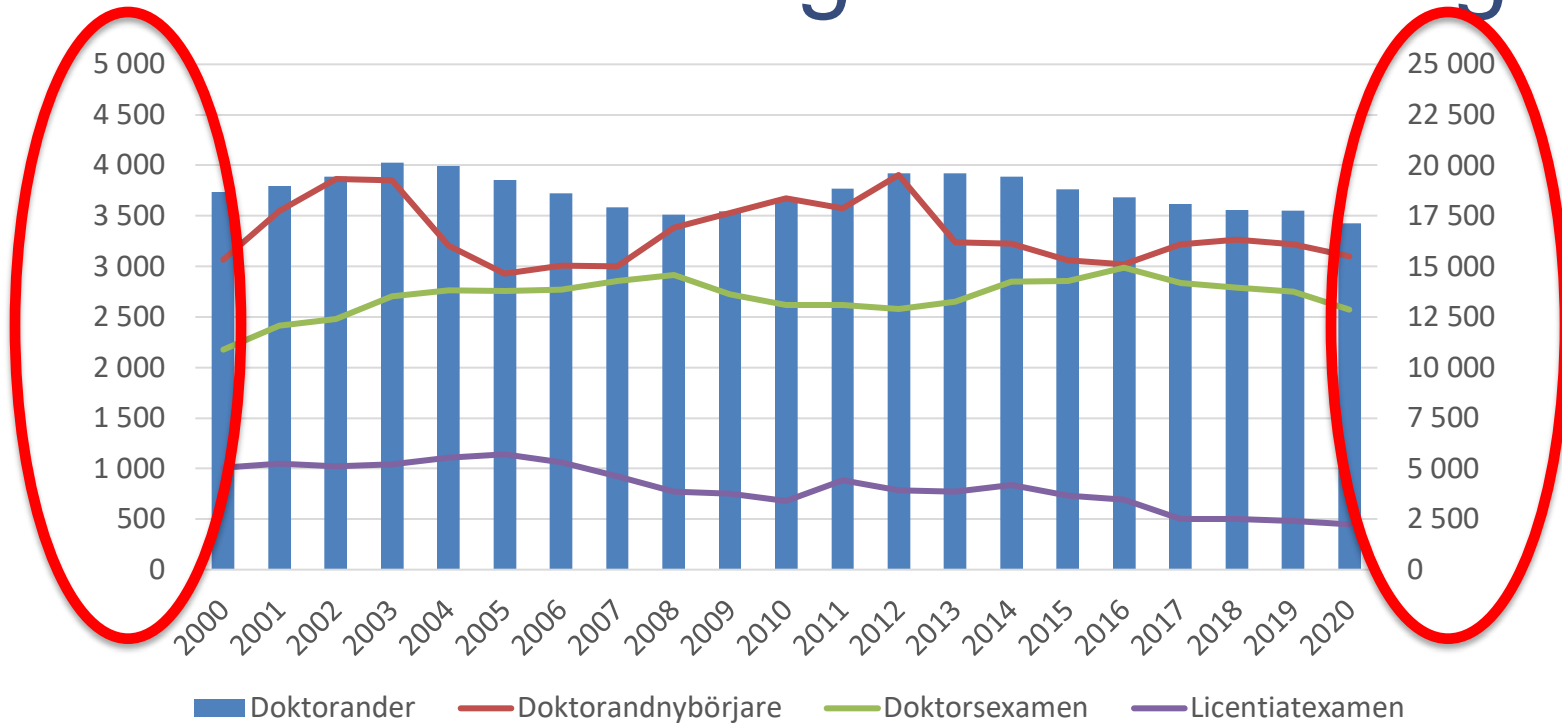
Nils Olsson, utredare

UKÄ:s vision är att...

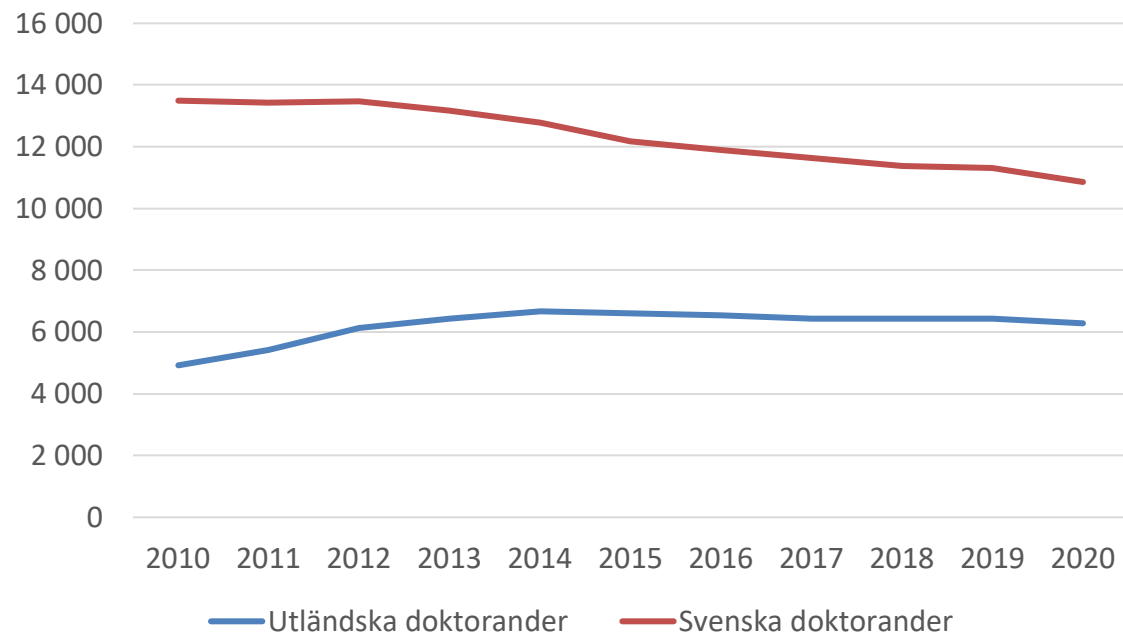

- Vara den självklara kunskapskällan om högre utbildning och forskning
- Skapa resultat som är till nytta för högskolesektorns utveckling

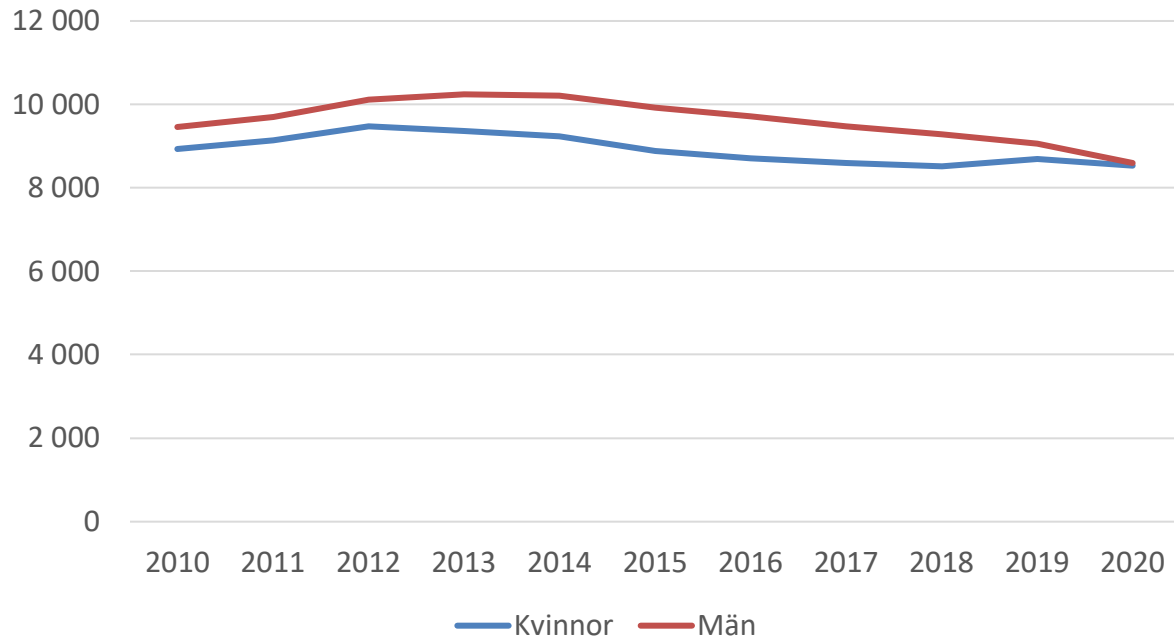
Forskarutbildningens omfattning

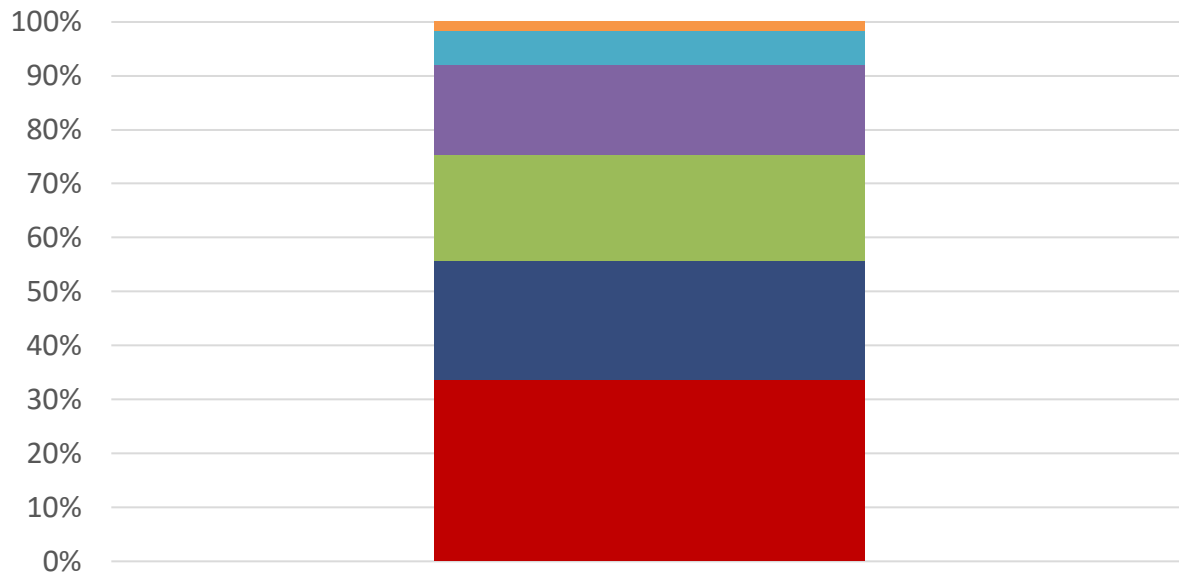
Stort internationellt inslag

Jämn könsfördelning

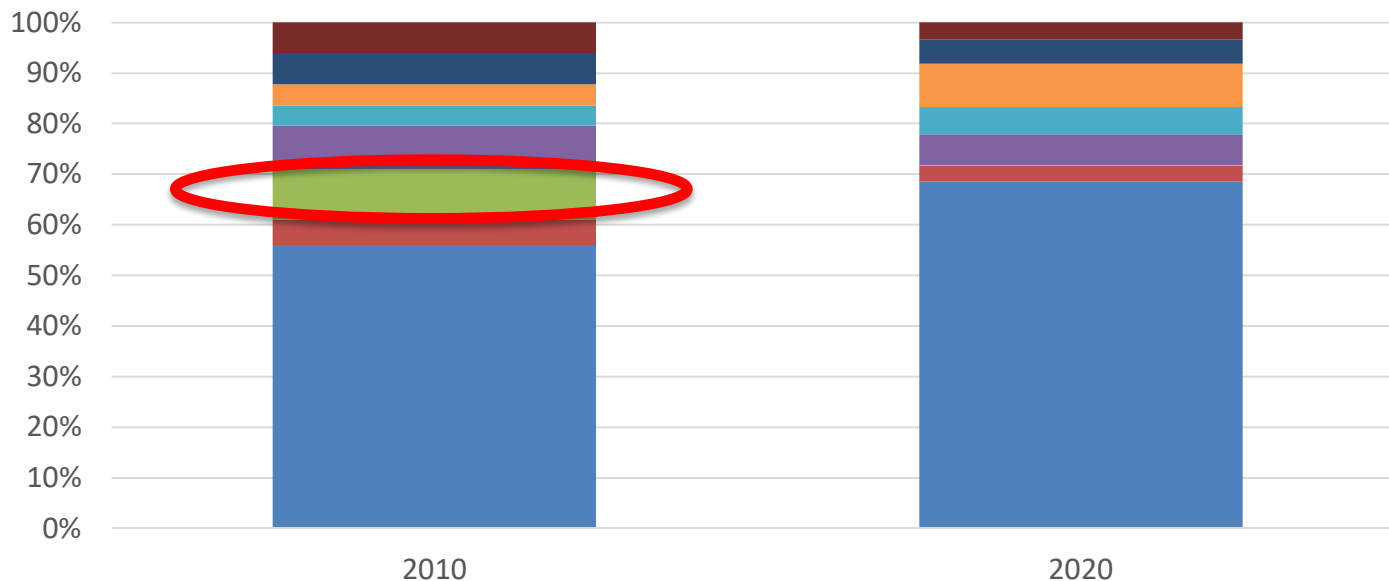

Forskningsämnesområde

- Lantbruksvetenskap och veterinärmedicin
- Humaniora och konst
- Samhällsvetenskap
- Teknik
- Naturvetenskap
- Medicin och hälsovetenskap

Bättre försörjningsvillkor

- Övrig försörjning
- Anställning som läkare eller annan sjukvårdspersonal
- Stipendier
- Anställningar inom högskolan
- Andra anställningar utanför högskolan
- Företagsdoktorand
- Utbildningsbidrag
- Doktorandanställning

Doktorsexaminerades etablering

- Majoriteten av de doktorsexaminerade är etablerade tre år efter examen.
- Samma andel etablerade bland de doktorsexaminerade som bland examinerade på grundnivå och avancerad nivå.
- Högst etablering inom teknik och lägst inom humaniora och konst.

<https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/rapporter/rapporter/2018-02-14-doktorsexamen-leder-till-god-stallning-pa-arbetsmarknaden.html>

Behov av doktorsexaminerade

- I *Hur värderas en forskarutbildning?* visas att forskarexaminerade hade relativt höga inkomster, men att det **inte var några stora skillnader i löneinkomster för jämförbara personer utan forskarutbildning.**
- I en studie av jobbannonser visas att **efterfrågan på forskarutbildade högst inom universitet och högskolor och vården.**
- I en annan studie visas att **många utländska doktorander lämnar Sverige efter examen.**

<https://www.uka.se/statistik--analys/larosatenas-effektivitet/fokus-forskarutbildning.html>

Forskningsämnesområde	Forskningsämne	2017-18	2018-19	2020-21
1 Naturvetenskap	Datavetenskap (datalogi)	14		
	Analytisk kemi			9
	Fysikalisk kemi			10
	Organisk kemi			10
2 Teknik	Produktionsteknik, arbetsvetenskap och ergonomi		12	
	Textil-, gummi och polymermaterial	2		
	Energisystem	4		
3 Medicin & hälsovetenskap				x
4 Lantbruksvetenskap	Medicinsk biovetenskap	1		
5 Samhällsvetenskap	Psykologi	9		
	Tillämpad psykologi	3		
	Nationalekonomi	16		
	Pedagogik	20		
6 Humaniora	Historia	13		
	Etik	1		
	Religionshistoria	3		
	Litteraturvetenskap		9	
	Musik		2	
	Design		5	
	Arkitektur	4		
Konstvetenskap	5			

Utfall av utbildningsutvärderingar på forskarnivå

Utvärderade år	Utbildningar	Hög kvalitet	Ifrågasatt
2017-18	95	70	25
2018-19	28	24*	4
Totalt	123	94	29

*6 utbildningar fick omdömet ej tillfredsställande eller delvis ej tillfredsställande på 1-2 bedömningsgrunder men fick det samlade omdömet hög kvalitet

Uppföljning av utbildningar med ifrågasatt examenstillstånd

Utvärderade år	Ifrågasatt	Hög kvalitet	Nedlagda utbildningar	Indraget examenstillstånd
2017-18	25	17	7	1
2018-19	4	1	3	0
Totalt	29	18	10	1

Utfall av utbildningsutvärderingar per bedömningsområde

	Forskarnivå	
	Hög kvalitet	Ej tillfredsställande
Förutsättningar	106	17
Utformning, genomförande och resultat	105	18
Uppföljning, åtgärder & återkoppling*	90	5
Jämställdhetsperspektiv*	89	6
Student och doktorandperspektivet	117	6
Arbetsliv och samverkan	120	3

* Var ett eget bedömningsområde i omgång 1

Att vara doktorand i en liten forskarutbildningsmiljö...

Utmaningar	Lösningar
Svårt att byta handledare vid konflikt eller pensionsavgång	Att anlita externa handledarresurser från andra ämnen eller lärosäten
Problematiskt om det inte finns en levande akademisk miljö med en kritisk massa	Samarbete med närliggande ämnen vid lärosätet eller med samma ämne vid andra lärosäten samt samarbetsformer så som nätverk och forskarskolor
Svårt att avsätta resurser för att erbjuda kurser i den utsträckning doktoranderna behöver dem	Ekonomiskt stöd kan möjliggöra att läsa kurser vid andra lärosäten, samarbete med andra miljöer för att erbjuda ett tillräckligt kursutbud, forskarskolor och gemensamma kurser för olika institutioner inom fakultet eller mellan lärosäten
Svårt att garantera anonymitet i olika utredningar (enkäter etc.) om doktorandgruppen är för liten	

Alltså:

Det finns problem med för små forskarutbildningsmiljöer!

Dock kan *samarbeten och samordning* - och såklart *ekonomiska resurser* - lösa en del av problemen!

...och i alla storlekar av forskarutbildningsmiljöer*

Styrkor

Externa kontakter
och nätverk

Påverka sin utbildning

Kunskaper om
rättigheter

Representation

Kvalitetsgranskning

Stödfunktioner

Olika finansieringsformer –
olika rättigheter

Press att prestera -
stress

Brist på information

Svårigheter att påverka
sin utbildning

Avsaknad av
gemenskap

Roll- och
målkonflikt

Alltför stort ansvar för
utbildningssituationen

Utmaningar

*Pågående tematisk analys av 123 st. utbildningsutvärderingar av forskarutbildningar – doktorandperspektivet (2021)

Studenthälsovården vid Sveriges universitet och högskolor

Redovisning av ett regeringsuppdrag

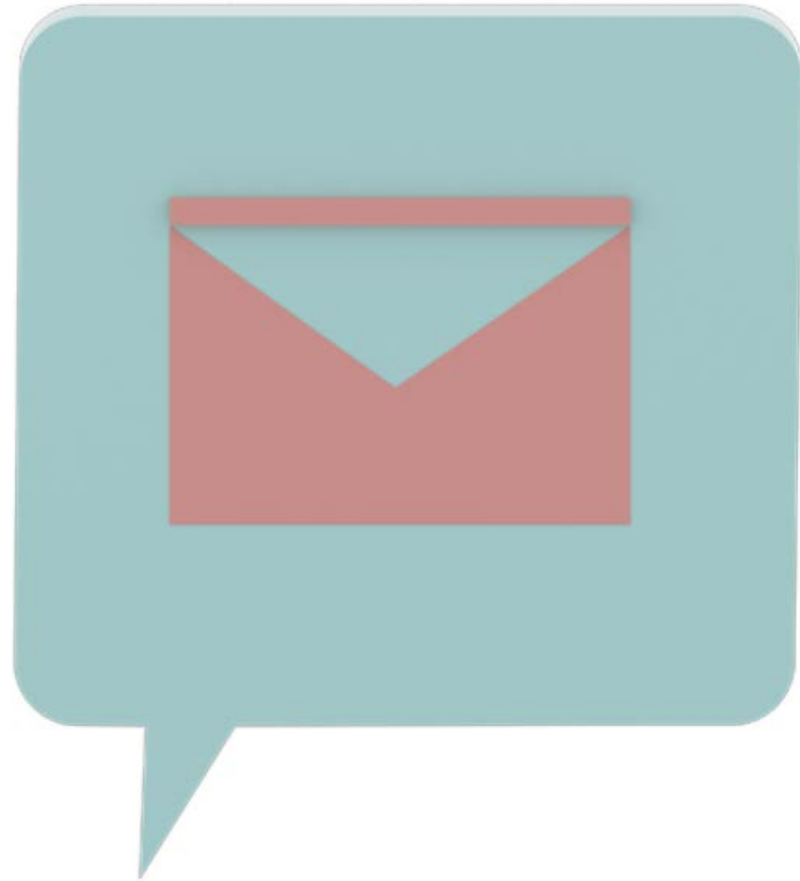
Nyfiken på mer om forskarutbildning?

Kontakta gärna oss på:

analys@uka.se

utvardering@uka.se

UKÄ:s årsrapport om universitet och högskolor

<https://www.uka.se/arsrapport>

Statistiskt meddelande

<https://www.uka.se/publikationer--beslut/publikationer--beslut/statistiska-meddelanden/statistiska-meddelanden/2020-06-11-fler-kvinnor-an-man-bland-doktorandnyborjarna.html>

UKÄ:s statistikdatabas Högskolan i siffror

<https://statistik.uka.se>

Högskolekollen

www.hogskolekollen.se

TACK!